इन्सेक बुलेटिन

वर्ष १ अङ्क १२ कात्तिक-मङ्सिर (संयुक्ताङ्क) २०७९

यसभित्र ....

- प्रतिनिधि तथा प्रदेश सभा निर्वाचनमा इन्सेकका ७ सय ५० जनाभन्दा बढी पर्यवेक्षक परिचालित/१
- प्रदेश १/३
- मधेश प्रदेश/८
- बागमती प्रदेश/१०
- गण्डकी प्रदेश/११
- लुम्बिनी प्रदेश/१२
- कर्णाली प्रदेश/१५
- सुदूरपश्चिम प्रदेश/१६
- प्रेस विज्ञप्ति/१९

प्रतिनिधि तथा प्रदेश सभा निर्वाचनमा इन्सेकका ७ सय ५० जनाभन्दा बढी पर्यवेक्षक परिचालित

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)ले यही मङ्सिर ४ गते सम्पन्न हुने प्रतिनिधि तथा प्रदेश सभाको निर्वाचनमा ७ सय ५० जनाभन्दा बढी निर्वाचन पर्यवेक्षक परिचालन गरेको छ ।

इन्सेकका कार्यकारी निर्देशक विजयराज गौतमले काठमाडौँ उपत्यकाका तीन जिल्ला ललितपुर, भक्तपुर र काठमाडौँमा परिचालन हुने पर्यवेक्षकहरूलाई कात्तिक १८ गते आयोजित निर्वाचन पर्यवेक्षणसम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रममा उक्त जानकारी दिनुभएको थियो ।

कार्यकारी निर्देशक गौतमले प्रजातन्त्र स्थापना पछिका सबै निर्वाचनमा इन्सेकले पर्यवेक्षण गर्दै आएको उल्लेख गर्दै अन्य देशमा पनि निर्वाचन पर्यवेक्षण हुने गरेको बताउनु भयो ।

उहाँले प्रजातान्त्रिक अभ्यास भएका देशहरूमा निर्वाचन पर्यवेक्षण हुने स्मरण गर्दै आफूले पनि इन्सेकमार्फत अन्य देशमा गएर निर्वाचन पर्यवेक्षण गरेको अनुभव सुनाउनु भयो ।

निर्वाचन आयोगका सहायक प्रवक्ता कमल भट्टराईले कुनै पनि पक्ष र विपक्षमा नलाग्ने इन्सेक लगायतका ४४ ओटा राष्ट्रिय र तीन ओटा अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थालाई निर्वाचन पर्यवेक्षण गर्न अनुमति दिइएको जानकारी दिनुभयो ।

उहाँले देशभर स्वयम्सेवीरूपमा खटिने करिब १० हजार पर्यवेक्षकले संस्थामार्फत उपलब्ध गराउने निर्वाचन पर्यवेक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख हुने सुझाबलाई आयोगले ग्रहण गर्ने बताउनु भयो ।

पर्यवेक्षकले निर्वाचनमा मतदाता शिक्षा, राजनीतिक दल र उम्मेद्वारले प्रयोग गर्ने प्रचार सामाग्री, निर्वाचन सुरक्षालगायतका बारेमा सुक्ष्म अनुगमन गरिरहेको उल्लेख गर्दै नेपाल सरकारका कामका विषयमा समेत पर्यवेक्षण गर्न सक्ने बताउनु भयो ।

प्रदेश १

प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभा निर्वाचन ०७९- भयरहित र निश्पक्ष ढङ्गले मताधिकारको प्रयोग सुनिश्चित गर्न इन्सेकको आग्रह

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र(इन्सेक) ले जिल्लामा सरकारका प्रतिनिधि, सरोकारवाला र अधिकारकर्मीसँगको छलफलपछि भयरहित र निष्पक्ष ढङ्गले नागरिकको मताधिकारको प्रयोग सुनिश्चित गर्न आग्रह गरेको छ । मङ्सिर ४ गते हुने प्रतिनिसभा सदस्य र प्रदेशसभा सदस्य निर्वाचन ०७९ मा जिल्लामा निर्वाचनको तयारी, निश्पक्ष र भयरहित वातावरणमा नागरिकले मताधिकारको अधिकारको प्रयोगलगायतका विषयमा इन्सेकले जिल्लामा सरकारका प्रतिनिधिसहित सरोकारवाला समक्ष छलफल गरी मताधिकारको सुनिश्चित प्रयोगका लागि आग्रह गरेको हो ।

इन्सेक केन्द्रीय कार्यालयको निर्वाचन अनुगमन टोलीले कात्तिक २४ गते जिल्ला निर्वाचन अधिकृत, प्रमुख जिल्ला अधिकारी, प्रहरी प्रमुख र अधिकारकर्मीसँग छुट्टाछुट्टै भेटघाट गरी निर्वाचनका विषयमा जानकारी लिएको छ ।

इन्सेक अध्यक्ष डाक्टर इन्दिरा श्रेष्ठ, कार्यकारी निर्देशक विजय गौतम, इन्सेक प्रदेश १, प्रमुख सोमराज थापासहितको टोलीले कात्तिक २४ गते जिल्लामा निर्वाचनको विषयलाई लिएर सरोकारवालाहरूसँग भेटघाट तथा छलफल गरेको हो ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी माधवप्रसाद ढुङ्गानाले प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभा निर्वाचनको लागि सम्पूर्ण तयारीहरू पूरा भइसकेको र जिल्लामा शान्ति सुरक्षामा समस्या नभएको अनुगमन टोली समक्ष बताउनु भयो ।

जिल्लामा १ सय ५० ओटा मतदानकेन्द्र रहेको र जिल्लाको दुई ओटा क्षेत्रमध्ये क्षेत्र न.२ निर्वाचनमा खटिनुहुने मतदान अधिकृत र सहायक मतदान अधिकृतहरूलाई तालिम दिएको ढुङ्गानाले जानकारी गराउनु भयो । उहाँले मतदानका समयमा ज्येष्ठ नागरिक, गर्भवती र महिलालाई विशेष प्राथमिकताका आधारमा मतदानमा सहभागी गराउन निर्देशन दिएको बताउनु भयो ।

जिल्लाका सबै मतदान केन्द्रहरूमा सवारीसाधन पुग्ने, अपाङ्गमैत्री, ज्येष्ठ नागरिक, गर्भवती महिलाहरूलाई प्राथमिकताको आधारमा मतदान गर्ने

व्यवस्था गरिएको इन्सेक टोली समक्ष प्रमुख जिल्ला अधिकारीले बताउनु भयो ।

छलफलका क्रममा इन्सेक कार्यकारी निर्देशक विजयराज गौतमले प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभा निर्वाचनलाई स्वच्छ ,भयरहित र सफल बनाउनका लागि इन्सेकले देशभर पर्यवेक्षणहरू परिचालन गरेको र चुनावका दिन विशेष ढङ्गले पर्यवेक्षण परिचालन गर्ने बताउनु भयो ।

सरकारका प्रतिनिधिसँगको भेटमा इन्सेक अध्यक्ष डाक्टर इन्दिरा श्रेष्ठले भयरहित र निश्पक्ष ढङ्गमा नागरिकले मतदान गर्न पाउने अधिकार भएकाले त्यसको सुनिश्चिता राज्यले गर्न आवश्वयक भएको बताउनु भयो । उहाँले इन्सेकले देशभर पर्यवेक्षण परिचालन गरी निश्पक्ष र भयरहित वातावारणमा निर्वाचन सम्पन्न गराउन इन्सेकले सहयोग गर्ने बताउनु भयो ।

निर्वाचन नजिकिए सँगै जिल्लामा मतदाताहरूलाई प्रभाव पार्ने वा दबाब परे नपरेको र स्वतन्त्र ढङ्गले मतदान गर्न पाउने अधिकार सुनिश्चित गर्नका लागि जिल्लामा चुनाव तयारीका विषयमा सरोकारवालाहरू समक्ष छलफल गरिएको इन्सेक प्रदेश १, प्रमुख सोमराज थापाले बताउनु भयो ।

मानवअधिकार मञ्च इलामका अध्यक्ष मोहनसिंह थेवेले मङ्सिर ४ गते हुने निर्वाचन निर्वाचनमा निर्वाचन आयोग गम्भीर रहेको र कुनैपनि राजनीतिक दलका नेता तथा कार्यकर्ताहरूले आयोगले जारी गरेको आचारसंहिता विपरित काम गरेमा तत्काल स्पष्टीकरण सोध्ने,कारबाही गर्ने गरेको तथा जिल्लामा गम्भीर किसिमको आचारसंहिता विपरित कार्यहरू नभएको बताउनु भयो ।

पत्रकार भीम चापागाईंले जिल्लामा विभिन्न राजनितिक दलका उम्मेदवारहरू गाउँगाउँमा भोट माग्न व्यस्त भएको, भोट माग्ने कार्यमा कुनै पनि विपक्षी पार्टीका कार्यकर्ताहरूबिच झैंझगडा तथा ढुङ्गामुडा प्रहार गर्ने कार्यहरू नभएको बताउनु भयो ।

उहाँले यसअघिका निर्वाचनमा जस्तो राजनीतिक दलका उम्मेदवारहरूले कार्यकर्ताहरूलाई आफ्ना मतदाताहरूलाई भेला गरेर भोजलगायत कार्य नगरेको तथा कुपन वितरण गर्ने कार्य नभएको बताउनु भयो ।

इन्सेक अनुगमन टोलीले झापा, इलाम र मोरङमा सरकारका प्रतिनिधि, अधिकारकर्मी र सरोकारवालासँग भेट गरी नागरिकले निश्पक्ष र भयरहित वातावरणमा मतदान दिन पाउने अधिकार सुनिश्चित गर्न आग्रह गर्दै आएको छ ।

संवेदनशील र संवेदनशील मतदानस्थलमा निर्वाचन पर्यवेक्षण गरीदिन इन्सेकलाई आग्रह

झापामा सरकारका प्रतिनिधिहरूले निर्वाचनका समयमा अति संवेदनशील र संवेदनशील मतदानस्थलमा निर्वाचन पर्यवेक्षण गरीदिन इन्सेकलाई आग्रह गरेका छन् । आगामी मङ्सिर ४ गते हुने प्रतिनिधिसभा सदस्य र प्रदेशसभा सदस्य निर्वाचन ०७९ का विषयमा इन्सेकले जिल्लाका मुख्य निर्वाचन अधिकृत, प्रमुख जिल्ला अधिकारी, सुरक्षाकर्मी तथा मानव अधिकार रक्षकहरूसँग भयरहित र निश्पक्ष निर्वाचनका गरेको छलफलका क्रममा सरकार प्रतिनिधिहरूले निर्वाचन पर्यवेक्षणका लागि इन्सेकलाई आग्रह गरेका हुन् । इन्सेक अध्यक्ष डाक्टर इन्दिरा श्रेष्ठ, कार्यकारी निर्देशक विजयराज गौतम, इन्सेक प्रदेश १ प्रमुख सोमराज थापासहितको टोलीले कात्तिक २३ गते झापामा निर्वाचनको तयारी तथा भयरहित वातावरणमा मतदान दिन पाउने सुनिश्चिताको विषयमा सरकारका प्रतिनिधिहरूसँग छलफल गरेको हो । नागरिक तथा राजनीतिक अधिकारसम्बन्धी महासन्धी सन् १९६६ लाई नेपालले पक्ष राष्ट्रका रूपमा अनुमोदन गरी वि.स.०३२ चैत १० गते देखि लागू गरेको छ । सो महासन्धीको धारा २५ मा 'क' मा प्रत्यक्ष रूपमा वा स्वतन्त्र रूपमा छानिएका प्रतिनिधिहरूमार्फत- सार्वजनिक जीवन सञ्चालनमा भाग लिन, 'ख' मा सर्वव्यापी तथा समान मताधिकारबाट र गोप्य मतदानबाट मतदाताहरूको इच्छाको स्वतन्त्र अभिव्यक्तिको प्रत्याभूति गर्ने स्वच्छ आवधिक निर्वाचनहरूमा मतदान

गर्ने र निर्वाचन हुने व्यवस्था छ ।

भयरहित र स्वच्छ निर्वाचनका लागि इन्सेकले विगत लामोदेखि निर्वाचनको पर्यवेक्षण गर्दै आएको र आगामी मङ्सिर ४ गते हुने निर्वाचनका इन्सेकले सरकारका प्रतिनिधिसाथै अधिकार रक्षकहरूसँग निर्वाचनका विषयमा छलफल गरेको इन्सेक अध्यक्ष डाक्टर इन्दिरा श्रेष्ठले बताउनु भयो ।

निर्वाचनको मिति नजिकिएसँगै मतदातालाई प्रभाव वा दबाबमा पारे नपारेको र मतदाताको स्वतन्त्र ढङ्गले मतदान दिन पाउने अधिकार सुनिश्चित गर्नका लागि इन्सेकले देशव्यापी रूपमा अभियान सञ्चालन गरेको र सोही क्रममा प्रदेश १ मा झापा, इलामसहितका जिल्लामा चुनाव तयारीका विषयमा सरोकारवालाहरू समक्ष छलफल गरिएको इन्सेक प्रदेश १, प्रमुख सोमराज थापाले बताउनु भयो ।

छलफलका क्रममा जिल्ला निर्वाचन प्रमुख चन्द्रमणि ज्ञवालीले कात्तिक २३ गतेसम्म जिल्लामा निर्वाचन आचारसंहिता उल्लङ्घनका विषयमा उजुरी नपरेको बताउनु भयो । उहाँले आयोगले समेत आचारसंहिता उल्लङ्घनका विषयमा अनुगमन समिति बनाएर कार्य सम्पादन गरीरहेको बताउनु भयो ।

निर्वाचन प्रमुख ज्ञवालीले जिल्लामा निर्वाचन प्रचारप्रसारका लागि भारतीय सवारी साधनको प्रयोगमा नियन्त्रण र निरूत्साहित गरिएको बताउनु भयो ।

निर्वाचन प्रमुख ज्ञवालीले इन्सेकलाई सुरक्षा चुनौतीका हिसाबले अति सम्वेदनशील, सम्वेदनशील मतदानस्थलहरूमा निर्वाचन पर्यवेक्षण गरी सहयोग गरी दिन आग्रह गर्नुभयो । उहाँले इन्सेकले पर्यवेक्षण गरेको खण्डमा स्वच्छ र निष्पक्ष ढङ्गमा निर्वाचन सम्पन्न गराउन सहयोग पुग्ने बताउनु भयो ।

झापाका प्रमुख जिल्ला अधिकारी छविलाल रिजालले राष्ट्रिय राजनीतिमा फरक पार्ने हाइ प्रोफाइलका व्यक्तिहरू,

भारतीय सीमाना, जनसङ्ख्याको कारणले केही जातीय, धार्मिक, दलीय आधारमा निर्वाचनमा केही बिथोल्न खोजेकाले चुनौतीहरू थपिएको इन्सेक निर्वाचन अनुगमन टोलीसँग बताउनु भयो ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी रिजालले जिल्लामा शान्तिपूर्ण ढङ्गले मतदान सम्पन्न गर्न कुनै कसर बाँकी नराखेको बताउनु भयो । विगतको स्थानीय तहको निर्वाचनका आधारमा रणनीतिहरू बनाएर भयरहित र निश्पक्ष ढङ्गले चुनावको तयारी गरिएको बताउनु भयो ।

इन्सेक टोलीलाई प्रमुख जिल्ला अधिकारी रिजालले चुनौतीहरूको विश्लेषण गरेर अति सम्वेदनशील, सम्वेदनशील र सामान्य विश्लेषण गरी सुरक्षाकर्मी परिचालन गरिएको जानकारी गराउनु भयो ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी रिजालले मानव अधिकारको दृष्टिकोणबाट हेर्दा,अपाङ्ग, दृष्टिविहीन,ज्येष्ठ नागरिक, गर्भवती महिलालगायतलाई प्राथामिकताका आधारमा मतदान गर्ने व्यवस्था मिलाइएको बताउनु भयो ।

इन्सेक केन्द्रीय अनुगमन टोलीले जिल्लाका मानवअधिकारकर्मी तथा सञ्चारकर्मीसँग निर्वाचन लक्षित सम्वाद कार्यक्रम गरेको छ ।

सम्वादमा नियोक झापाका अध्यक्ष तथा मानव अधिकार सञ्जाल झापाका सचिव डाक्टर रूपक खनालले जिल्लामा चुनावका बखत ठूलो घटना हुने सम्भावना नरहेको बताउनु भयो । खनालले बिगतको तुलनामा निर्वाचन आचार संहिता उल्लङ्घन हुने क्रम घटे पनि दलले निर्वाचनका दिन भोज भतेर गरेर मतदातालाई प्रभावित पार्ने गरेको बताउनु भयो ।

अधिकारकर्मी वीरू दर्नालले सामाजिक सञ्जालमा आचार संहिता उल्लङ्घन हुने क्रम बढेकाले त्यसको अनुगमन इन्सेकले पर्यवेक्षकमार्फत गर्न आग्रह गर्नु भएको छ ।

निर्वाचन पर्यवेक्षकलाई अभिमुखीकरण सम्पन्न

मङ्सिर ४ गते हुने प्रतिनिधिसभा सदस्य र प्रदेशसभा सदस्य निर्वाचन ०७९ का लागि इन्सेकमार्फत परिचालन हुने निर्वाचन पर्यवेक्षकलाई अभिमुखीकरण कार्यक्रम कात्तिक २६ गते सहभागितामुलक र भर्चुअल माध्यमबाट सम्पन्न भयो ।

इन्सेकमार्फत निर्वाचन पर्यवेक्षणमा सहभागी हुने जिल्लाका पर्यवेक्षकलाई प्रदेश कार्यालयमा र जिल्ला बाहिरका पर्यवेक्षकलाई भर्चुअल माध्यमबाट निर्वाचन आचारसंहिता अनुगमनलगायतका विषयमा इन्सेक विराटनगर कार्यालयका प्रलेख अधिकृत पुण्य अधिकारीले अभिमुखीकरण गराउनु भएको थियो ।

निर्वाचन अघि, मतदानका दिन र मतदानपछिको अवस्थाका विषयमा र पयेवक्षणको महत्व, आवश्वयता र औचित्यलगायतका विषयमा अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको प्रलेख अधिकृत अधिकारीले बताउनु भयो ।

निर्वाचन पर्यवेक्षण निर्वाचनको आत्मा भएकाले मतदाताको भयरहित र निश्पक्ष ढङ्गले मतदानको प्रक्रिया अनुगमन तथा अवलोकन गर्न पर्यवेक्षका लागि आग्रह गरिएको छ । निर्वाचन अभिमुखीकरण कार्यक्रममा जिल्लाका १३ जना र जिल्ला बाहिरका ३८ जना सहभागी भएका थिए ।

निर्वाचन पर्यवेक्षण अभिमुखीकरणले निर्वाचनको प्रक्रिया, पर्यवेक्षकको भूमिका र दायित्वका विषयमा जानकारी भएको मोरङका पर्यवेक्षक प्रितम शाहले बताउनु भयो ।

निर्वाचनमा कर्मचारीको भूमिका, गर्भवती तथा सुत्केरी, महिला तथा ज्येष्ठ नागरिक आदिले मतदान कसरी दिए वा मतदानको प्रक्रिया, निर्वाचन आचारसंहिताको अनुगमनलगायतका विषयमा अभिमुखीकरण भएकाले जिल्ला बाहिरका पर्यवेक्षकलाई अभिमुखीकरण कार्यक्रम प्रभावकारी भएको पाँचथरका पर्यवेक्षक तथा अधिवक्त टिका तिम्सिनाले बताउनु भयो ।

इन्सेक प्रदेश १ कार्यालयले मङ्सिर ४ गते हुने निर्वाचन अघि, मतदानका दिन र मतदानपछिको समय गरी प्रदेशभर १ सय बढी पर्यवेक्षक परिचालन गरेको छ ।

प्रतिनिधिसभा र प्रदेशसभा निर्वाचन ०७९- निर्वाचन पूर्व अवस्थाको विषयमा इन्सेकद्वारा अनुगमन

मङ्सिर ४ गते हुने प्रतिनिधिसभा सदस्य र प्रदेशसभा सदस्य निर्वाचन ०७९ तयारी, शान्ति सुरक्षालगायतका विषयमा इन्सेक केन्द्रीय अनुगमन टोलीले जिल्लाका प्रमुख निर्वाचन अधिकृत दुर्गाप्रसाद ढुङ्गेलसँग निर्वाचन पूर्व अवस्थाका विषयमा जानकारी लिएको छ ।

इन्सेक अध्यक्ष डा.इन्दिरा श्रेष्ठ, कार्यकारी निर्देशक विजयराज गौतम, इन्सेक प्रदेश १, प्रमुख सोमराज थापा, इन्सेक मोरङ प्रतिनिधिलगायतको टोलीले मुख्य निर्वाचन अधिकृतसँग निर्वाचन तयारीलगायतका विषयमा कात्तिक २५ गते जानकारी लिएको हो ।

प्रमुख निर्वाचन अधिकृत ढुङ्गेलले जिल्लामा मतपत्रहरू प्राप्त भएर निर्वाचन अधिकृतका सम्बन्धित क्षेत्रीय कार्यालयहरूमा पुगिसकेको,निर्वाचनका लागि आवश्यक अन्य सामाग्री सम्बन्धित निर्वाचन अधिकृतको कार्यालयमा पुगिसकेको र निर्वाचनका लागि कर्मचारी नियुक्तिको काम भइरहेको विषयमा जानकारी गराउनु भएको छ । उहाँले निर्वाचनमा खटिने कर्मचारीहरूलाई कात्तिक २५ गतेदेखि तालिम सञ्चालन गरिएको बताउनु भयो । कात्तिक ३० गते भित्र कर्मचारीहरूलाई तालिम दिने काम सम्पन्न हुने र कर्मचारी सम्बन्धित मतदानस्थलमा खटिने इन्सेक अनुगमन

टोलीलाई मुख्य निर्वाचन अधिकृत ढुङ्गेलले जानकारी गराउनु भएको छ ।

जिल्लामा निर्वाचन आचारसंहिता खास रूपमा नभएको मुख्य निर्वाचन अधिकृत ढुङ्गेलले अनुगमन टोलीलाई बताउनु भयो । उहाँले निर्वाचनमा मनोनयन दर्ता, निर्वाचन प्रचारप्रसार र आचासंहिता पालनाका विषयमा राजनीतिक दलहरू र उम्मेदवारहरू पनि सचेत रहेकाले गम्भीर प्रकृतिका कुनै घटना नभएको बताउनु भयो ।

अनुगमन टोलीले मतदाता शिक्षाका विषयमा राखेको जिज्ञासामा ढुङ्गेलले मतपत्र चार ओटा रहेका कारण मतदाताहरू अल्मलिने सम्भावना रहेको, कुनै-कुनै मतदानस्थलमा धेरै मतदाता रहेका कारण त्यस्ता मतदान स्थलका मतकेन्द्रहरूमा रातीसम्म मतदान हुनसक्ने अवस्थालाई ध्यानमा राखेर सुरक्षा तथा बत्तीको प्रवन्ध गरिने बताउनु भयो ।

प्रदेशसभा निर्वाचन क्षेत्रमा कतै धेरै र कतौ थोरै मतदाता रहेका कारण प्रदेशका क्षेत्रहरूमा मतदाताहरूको व्यवस्थापनका लागि तयारी थालिएको विषयमा मुख्य निर्वाचन अधिकृत ढुङ्गेलले अनुगमन टोलीलाई बताउनु भयो ।

जिल्लामा निर्वाचनको सुरक्षाका लागि एकीकृत सुरक्षा प्रणाली लागू गरिएको, पहाडी क्षेत्रहरू र वोर्डर जोडिएका क्षेत्रहरूलाई सुरक्षा सम्वेदनशीलताका आधारमा विभाजन गरी यस्ता क्षेत्रलाई विशेष ध्यान दिइएको मुख्य निर्वाचन अधिकृत दुर्गाप्रसाद ढुङ्गेलले इन्सेक अनुगमन टोलीलाई बताउनु भयो । उहाँले निर्वाचनमा नागरिक समाजको महत्वपूर्ण भूमिका हुने भएकाले सहयोग गरीदिन इन्सेकलाई आग्रह गर्नुभयो ।

छलफलका क्रममा इन्सेकका कार्यकारी निर्देशक विजयराज गौतमले इन्सेकले देशभर निर्वाचन पर्यवेक्षणका लागि ८ सय बढी पर्यवेक्षक खटाएको जानकारी दिनुभयो । उहाँले सातै प्रदेशको अनुगमन गरी इन्सेकको केन्द्रीय टोलीले निर्वाचन पूर्वका अवस्थाका विषयमा जानकारी लिइरहेको बताउनु भयो । उहाँले शहरमा कम र सुरक्षा सम्वेदनशीलता भएका क्षेत्रमा इन्सेकले धेरै पर्यवेक्षक खटाउने बताउनु भयो । उहाँले निर्वाचन निश्पक्ष, भयरहित र सुरक्षित बनाउने उद्देश्यले पर्यवेक्षण गरिरहेको बताउनु भयो ।

मतदाता परिचयपत्र व्यवस्थित बनाउन र मतदाता शिक्षालाई प्रभावकारी बनाउने विषयमा ध्यान दिन इन्सेकले

सुझाव मुख्य निर्वाचन अधिकृतलाई सुझाव दिएको छ ।

छलफलका क्रममा इन्सेक अध्यक्ष इन्दिरा श्रेष्ठले नागरिकले निश्पक्ष र भयरहित वातावरणमा मतदान गर्न पाउनु नागरिकको राजनीतिक अधिकार भएकाले सोही अनुसार राज्यले निर्वाचन अघि बढाउनु पर्ने बताउनु भयो ।

छलफलमा इन्सेक प्रदेश १, प्रमुख सोमराज थापाले इन्सेकले प्रदेश १ मा पनि निर्वाचन पूर्व, मतदानको दिन र मतगणनाका विषयमा पर्यवेक्षण गर्ने बताउनुभयो ।

अनुगमन टोलीले प्रमुख जिल्ला अधिकारी र सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारीसँग निर्वाचन सुरक्षालगायतका विषयमा जानकारी लिएको छ । प्रमुख जिल्ला अधिकारी काशीराज दाहालले जिल्लामा सुरक्षा व्यवस्था मिलाइएको र मतदाताले भयरहित वातावरणमा मतदान दिने पाउने बताउनु भएको छ ।

निर्वाचन आचारसंहिता, राजनीतिक दलको उपस्थिति, मतदाताको अधिकारलगायतका विषयमा इन्सेक संस्थापक अध्यक्ष सुशील प्याकुरेल, इन्सेक अध्यक्ष, कार्यकारी निर्देशक,अधिकारकर्मी र पत्रकारबिच सम्वाद कार्यक्रम कात्तिक २५ गते विराटनगरमा सम्पन्न भयो । सम्वाद कार्यक्रममा इन्सेक संस्थापक अध्यक्ष सुशील प्याकुरेलले लोकतन्त्रलाई मजबुत बनाउन र निर्वाचन प्रणालीलाई पारदर्शी बनाउन नागरिक समाजको भूमिका महत्वपूर्ण हुने बताउनु भयो । उहाँले नागरिक समाजले निर्वाचन पर्यवेक्षण मात्र नगरेर अब आयोगलाई प्रश्न गर्ने दिन आएको बताउनु भयो ।

सम्वादका क्रममा आवधिक निर्वाचन नियमित प्रक्रिया भएकाले निर्वाचन आयोगले निर्वाचनको मिति आउन तीन महिनाअघिदेखि मात्र काम गर्ने, राज्यसँग चुनावका नाममा अर्बौ रूपियाँ माग्ने र फजुल खर्चसरह व्यवहार गर्ने भएकाले आयोगलाई अब नागरिक समाजले नियमित कामका लागि अर्बौ रुपियाँको आवश्यकता किन भन्ने प्रश्न गर्ने दिन आएको बताउनु भयो । सम्वादका क्रममा इन्सेक अध्यक्ष इन्दिरा श्रेष्ठले निर्वाचन लोकतन्त्रको आधार भएकाले नागरिक समाजले निर्वाचन प्रक्रियालाई अनुगमन गरी निर्वाचनको विश्वसनीयता कायम राख्न आवश्यक भएको बताउनु भयो ।

इन्सेक कार्यकारी निर्देशक विजयराज गौतमले नागरिक तथा राजनीतिक अधिकारसम्बन्धी महासन्धी सन् १९६६ लाई नेपालले पक्ष राष्ट्रका रूपमा अनुमोदन कार्यान्वय गरेको बताउनु भयो ।

उहाँले महासन्धीको धारा २५ मा 'क' मा प्रत्यक्ष रूपमा वा स्वतन्त्र रूपमा छानिएका प्रतिनिधिहरूमार्फत सार्वजनिक जीवन सञ्चालनमा भाग लिन, 'ख' मा सर्वव्यापी तथा समान मताधिकारबाट र गोप्य मतदानबाट मतदाताहरूको इच्छाको स्वतन्त्र अभिव्यक्तिको प्रत्याभूति गर्ने स्वच्छ आवधिक निर्वाचनहरूमा मतदान गर्ने र निर्वाचन हुने व्यवस्था भएको बताउनु भयो ।

महासन्धीमा व्यवस्था भए बमोजिम मङ्सिर ४ गते हुने निर्वाचनमा जिल्लाका मतदाताले भयरहित र निश्पक्ष ढङ्गले मताधिकारको सुनिश्चिताका लागि जिल्ला निर्वाचन प्रमुख, प्रमुख जिल्ला अधिकारी, सुरक्षा प्रमुख र अधिकार रक्षकसँग जिल्लाको चुनावी अवस्थाका विषयमा जानकारी लिएको इन्सेक कार्यकारी निर्देशक विजयराज गौतमले बताउनु भयो ।

सम्वादमा पत्रकार महासङ्घ मोरङ शाखा अध्यक्ष निर्वाचनका समयमा सञ्चार क्षेत्रले निश्पक्ष भएर काम गर्न नसकेको बताउनु भयो । उहाँले हरेक सञ्चारमाध्यमले पार्टी निकटका समाचार तयार गरेर प्रकाशन तथा प्रसारण गर्दा मतदाता अल्मलमा परेको बताउनु भयो । उहाँले फेसबुक, टिकटलगायतमा निर्वाचन आचारसंहिता उल्लङ्घन भइरहेकाले त्यसको निराकरणका लागि राज्यले पहल गर्न आवश्यक रहेको बताउनु भएको छ ।

महिला, बालबालिका र ज्येष्ठ नागरिकका समस्या समाधानका लागि सहयोग गर्न आग्रह

महिला, बालकालिका र ज्येष्ठ नागरिकका समस्या समाधानका लागि सहयोग गर्न युरोपियन युनियनसँग प्रदेश १, का नागरिक समाजका प्रतिनिधिहरूले आग्रह गरेका छन् । अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) प्रदेश १ कार्यालयले विराटनगरमा असोज ३० गते आयोजना गरेको छलफलमा सहभागिहरूले महिला, बालबालिका र ज्येष्ठ नागरिकका समस्या समाधानका लागि सहयोग गर्न युरोपियन युनियनका नेपाल प्रतिनिधि डा.जोइले होभानेट र लिसा साफ्रिकसँग नागरिक समाजका प्रतिनिधिले आग्रह गरेका हुन् ।

कार्यक्रमा नागरिक समाजका प्रतिनिधि मणि अर्ज्यालले ज्येष्ठ नागरिकका समस्या धेरै भए पनि समस्या समाधानका लागि कसैले पनि ध्यान नदिएको गुनासो गर्नुभयो । उहाँले ज्येष्ठ नागरिकका सम्बन्धमा छुट्टै अभिसन्धि नहुँदा ज्येष्ठ नागरिक आधारभूत मानव अधिकारबाटसमेत वञ्चित हुनु परेको बताउनु भयो । ज्येष्ठ नागरिकलाई स्वास्थ्यको समस्या पनि विकराल रहेकाले ज्येष्ठ नागरिकको स्वास्थ्यप्रति सबैको ध्यान केन्द्रीत हुनु आवश्यक रहेको र युरोपियन युनियनले यसतर्फ नेपाललाई सहयोग गर्न आग्रह गर्नु भयो ।

महिला अधिकारकर्मी सरस्वती दनुवारले प्रदेश १ मा महिला हिंसाका घटना धेरै देखिएकाले महिला हिंसा न्यूनीकरणका नेपाल सरकारलाई युरोपियन युनियनले सहयोग गर्न सक्ने बताउनु भयो । उहाँले पछिल्ला वर्षहरूमा प्रदेश १ मा बालिका यौनजन्य घटनामा पीडित हुने तथ्याङ्क बढेकाले यसतर्फ सबैको ध्यान जान

आवश्यक रहेको बताउनु भयो । १३ वर्ष उमेरसमूहदेखि १६ वर्षका बालिकाहरू प्रेम सम्बन्धका कारण गर्भवती हुने र त्यस्ता बालिकाहरू कानुनी प्रक्रियामासमेत जान नमान्ने समस्या देखिएको बताउनुभयो ।

गैरसरकारी संस्था महासंघ प्रदेश १ का अध्यक्ष लखनलाल साहले नेपालमा कानुन भए पनि कार्यान्वयन नहुँदा नागरिकको अधिकार सुनिश्चित हुन नसकेको बताउनुभयो । उहाँले कतिपय जघन्य अपराधका घटनासमेत सङ्घसंस्था र सञ्चार माध्यमले दबाब नदिई मुद्दा दर्ता नहुने गरेको गुनासो गर्नुभयो। परिवर्तनशिल समाज मोरङकी संयोजक मुस्कान श्रेष्ठले तेस्रो लिङ्गी तथा समलिङ्गीहरूको पहिचान अझै पनि स्थापित हुन नसकेको बताउनुभयो । उहाँले तेस्रो लिङ्गीहरूले परिचयपत्रसमेत पाउन नसकेको गुनासो गर्नुभयो ।

माइती नेपाल, मोरङका संयोजक विनोद पोखरेलले खाडीका देशमा महिलालाई घरेलु कामदारका रूपमा जान बन्देज गरिएका कारण भारतको बाटो हुँदै महिलाहरू खाडीमुलुक पुग्ने गरेको बताउनुभयो । उहाँले भारतको बाटो हुँदै खाडी मुलुक जाँदा महिलाहरू बेचविखनमासमेत पर्ने गरेको बताउनु भयो । १८ वर्ष मुनिका बालिकाहरूलाई प्रेम विवाह गरेर र त्यो भन्दा माथिका महिलालाई रोजगारीको प्रलोभनमा पारेर भारत तथा अन्य देशमा बेचविखनका लागि जोगवनी नाकाहुँदै लैजाने गरेको पाइएको उहाँले बताउनुभयो ।

नेपाल पत्रकार महासंघ प्रदेश १ का अध्यक्ष लिलाबल्लभ घिमिरे, जागरण नेपालकी प्रतिक्षा बस्नेतलगायतले मानवअधिकारको रक्षाका लागि युरोपियन युनियनले सामाजिक सङ्घसंस्थामा लगानी बढाउनु पर्नेमा जोड दिनुभयो। कार्यक्रममा डेलिगेशन अफ द युरोपिएन युनियन टु नेपालकी हेड अफ पोलिटिकल डा जोइले हिभोनेट, पोलिटिकल अफिसर लिसा साफ्रिक, युरोपियन अनलाइन सिनियर प्रोग्राम म्यानेजर शिव भण्डारीलगायतको सहभागिता रहेको थियो । कार्यक्रमको उद्देश्यबारे अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र इन्सेक प्रदेश १ का प्रमुख सोमराज थापाले प्रकाश पार्नु भएको थियो ।

मधेश प्रदेश

युरोपियन युनियनका टोलीद्वारा गृहमन्त्री, मानवअधिकारकर्मी र सुरक्षा निकायका प्रमुखसँग मानव अधिकार अवस्थाबारे छलफल

युरोपियन युनियनका टोलीद्वारा कात्तिक १ गते मधेस प्रदेश सरकारका गृह तथा सञ्चारमन्त्री, मानव अधिकारकर्मी र सुरक्षा निकायका प्रमुखसँग मानव अधिकारको अवस्था बारे छलफल गरेको छ ।

मधेस प्रदेशको मानव अधिकार अवस्था विषयमा डेलिगेशन अफ द युरोपियन यूनियन टु नेपाल मिनिस्टर काउन्सेलर डा. जोइले हिभानेट र पोलिटिकल अफिसर लिसा साफ्रिकले मधेस प्रदेश सरकारका गृह तथा संचार मन्त्री भरतप्रसाद साहसँग भेटघाट गरी प्रदेशको मानव अधिकार अवस्था बारे जानकारी लिनु भएको छ ।

भेटघाटनमा मन्त्री साहले मानव अधिकार र मानव अधिकारकर्मीहरूको लागि सके जति सरकारको तर्फबाट काम गर्न नसकेको बताउनु भयो ।

संघीय सरकारले प्रहरी ऐन निर्माण र प्रहरी समायोजन लगायतका काममा

ढिलाई गरेकाले प्रदेश मातहतमा प्रहरी र प्रशासन नभएकाले गर्दा मानव अधिकार रक्षार्थका लागि सरकारले अहिले प्रदेश सुरक्षा समन्वय समितिमार्फत सहजिकरण गर्दै आएको मन्त्री साहले जानकारी दिनु भयो ।

मन्त्री साहले मधेस प्रदेश मातहतमा प्रहरी प्रशासन नभएकाले आदेश गर्न कानुनी जटिलताको साथै थुनुवा कक्ष र कारागार लगायतको क्षेत्रको प्रदेश सरकारले अनुगमन र अवलोकन समेत गर्न नसकेको बताउनु भयो । उहाँले प्रदेश सरकारको गृह तथा संचार मन्त्रालयले बारा जिल्लामा बाल सुधार गृह निमार्ण गरी रहेको बताउनु भयो ।

युरोपियन युनियनको टोलीले कात्तिक १ गते मधेस प्रदेशको प्रहरी कार्यालयका प्रमुख डिआइजी योगबहादुर पाललाई भेट गरी मानव अधिकार अवस्था र मानव अधिकार रक्षकहरूको शान्ति सुरक्षा र चुनौती विषयमा जानकारी लियो ।

युरोपियन युनियनका प्रतिनिधिसँगै इन्सेक केन्द्रीय कार्यालयको मानव अधिकार शिक्षा कार्यक्रमका प्रमुख मदन पौडेल सम्मिलित टोलीले कात्तिक १ गते मानव अधिकारको क्षेत्रमा क्रियाशील मानव अधिकारकर्मी र सञ्चारकर्मीहरूसँग मानव अधिकार अवस्थाका विषयमा जानकारी लिएको छ । टोलीले मानव अधिकारसँगका सरोकार, विश्व परिवेशमा जलवायु परिर्वतन, आर्थिक, सामाजिक तथा साँस्कृतिक अधिकार, शिक्षा, स्वास्थ्य, खाद्य, आवास र महिला अधिकार, बलात्कार, लैङ्गिक हिंसा, जातीय छुवाछुत, राजनीतिक सहभागिता, अनलाइन तथा सामाजिक सञ्जालबाट हुने अपराध, नागरिक अधिकार लगायत संविधानले प्रत्याभुत गरेका अधिकारका विषयमा जोडिएका विविध पक्षबारे छलफल गरिएको इन्सेक प्रदेश १ का प्रमुख सोमराज थापाले बताउनु भयो ।

छलफलमा मानव अधिकारकर्मीहरूले मधेस प्रदेशमा मानव अधिकारकर्मीहरूमाथि सुरक्षा चुनौती रहेको बताउनु भएको थियो । नेपालमा लाखौँ युवाहरू नागरिकता विहिन भएकाले यसले समग्र रुपमा समस्या निम्त्याई रहेको नेपाल बार एशोसिएशन जनकपुरका अध्यक्ष तथा बरिष्ठ अधिवक्ता किशोरी साहले बताउनु भयो । उहाँले संविधानले नागरिकलाई दिएको अधिकारहरू व्यवहारमा लागु हुन नसकेको बताउनु भयो ।

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग मधेस प्रदेश जनकपुरधामका प्रमुख मन्जु खतिवडाले प्रदेशमा मानव अधिकार हनन्का घटना बढि हुने गरेको बताउनु भयो । उहाँले यहाँ प्रहरीले समेत समयमा उजुरी दर्ता नगर्ने, मानव अधिकारको क्षेत्रमा क्रियाशिल अधिकारकर्मी र रक्षकहरूप्रति समेत सुरक्षा चुनौती हुने गरेको बताउनु भयो ।

महिला अधिकारकर्मी शर्मिला महराले मधेस प्रदेशमा दलितहरूमाथि बढी जसो घटना हकुने गरेको बताउनु भयो । उहाँले जातिय विभेद, हत्या हिंसा, दमन लगायतको सवालमा दलितहरू नै प्रभावित हुँदै आएको र दलितहरू आर्थिक रुपमा विपन्न भएकाले राजनीतिक क्षेत्रमा समेत पहुँचबाट बञ्चित हुदै आएको बताउनु भयो ।

सञ्चारकर्मीहरूसँगको छलफलमा युरोपियन युनियनको टोलीले समग्रमा विश्व परिवेशमा जलवायु परिर्वतन, आर्थिक, सामाजिक तथा साँस्कृतिक अधिकारका सवाललगायत संविधानले प्रदान गरेको अधिकारहरूको कार्यान्वयन र सम्बन्धित सरोकारवालाहरूले दिएको सल्लाह, सुझाव र पोखेका गुनासाबारे जानकारी गराएको इन्सेक मधेस प्रदेशका कार्यक्रम फोकल पर्सन बरुण बस्यालले बताउनु भयो ।

मानव अधिकार रक्षकहरू कै अधिकार संरक्षण हुन नसकेको गुनासो

आवाज विहीनको आवाज भन्दै आएका मानव अधिकार रक्षकहरूको अधिकार नै संरक्षण हुन नसकेको र यसको मारमा गैससकर्मी र सञ्चार जगत पहिलो निशानामा पर्दै आएको एक कार्यक्रमका सहभागीहरूले बताएका छन् ।

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक), बागमती प्रदेशको आयोजनामा ०७९ असोज १३ गते आयोजना भएको मानव अधिकार रक्षकको संरक्षण र सम्बर्धन र सरोकारको विषययकअन्तरक्रिया कार्यक्रमका वक्ताहरूले सो कुरा बताएका हुन् ।

नेपाल पत्रकार महासङ्घ बागमती प्रदेशका संस्थापक अध्यक्ष प्रताप विष्टको अध्यक्षतामा र गैरसरकारी संस्था महासङ्घ केन्द्रीय सचिव बुद्धशरण लामाको प्रमुख आतिथ्यतामा सम्पन्न कार्यक्रममा सञ्चाकर्मी शिवकुमार काशीले नेपालमा मानव अधिकार रक्षकका लागि बनेका ऐन कानुन र हालको अवस्था बारेमा सहजिकरण गर्नु भएको थियो । गैसस महासङ्घ सचिव लामाले अरुको अधिकारका रक्षकको अधिकारका लागि अग्रपङ्तीमा रहेर काम गर्ने गैससकर्मी र पत्रकार असुरक्षित रहेको बताउनु भयो ।

उहाँले आफ्नो अधिकारका सवाललाई जोखिममै राखेर भए पनि मानव अधिकार रक्षकले पीडितको न्यायको लागि काम गर्दै आएकाले राज्यले नै संरक्षणको नीति बलियो बनाउनु पर्ने बताउनु भयो ।

कार्यक्रमका अध्यक्ष विष्टले सञ्चारमाध्यमले पनि पीडितको भन्दा ढूलाबढा र शक्तिमा भएकाकै कुरालाई पहिलो प्रथमिकतामा राख्ने गर्नाले पीडितको आवाज ओझेलमा पर्ने गरेको बताउनु भयो ।

उहाँले आर्थिक रूपमा सक्षम नहुँदा मिडिया हाउस शक्तिको पछाडि लाग्ने हुँदा सञ्चारमाध्यमले त्यस भन्दा बाहिर आएर धेरै कुरा राख्न नसकेको धारणा राख्नु भएको थियो ।

विष्टले मानव अधिकार रक्षकको आफ्नो राजनीतिक अधिकार सुनिश्चित भए पनि त्यो कार्यक्षेत्रमा देखिन नहुने भन्दै अझ यो या त्यो भन्नेमा पहिचान नहुने गरी कार्य गर्न सक्नु पर्ने सुझाव दिनु भयो ।

कार्यक्रममा सञ्चारकर्मी शिवकुमार काशीले पीडितको न्यायका लागि अझै पनि सहज वातवरण नभएको र पहुँच नहुने सर्वसाधरणहरू थप पीडित हुने गरेको बताउनु भयो ।

नेपालमा मानव अधिकारको संरक्षण र सम्बर्धनका लागि भएका व्यवस्था र वर्तमान अवस्थाको बारेको प्रस्तुतिमा सो कुरा बताउनु भएको हो ।

यति हुँदा हुँदै पनि अप्ठेरो बेला मानव अधिकार रक्षकले धेरै ज्यान सुरक्षित गरेको बेपत्ता हुनबाट जोगाएको उदाहरण हामीसँग ताजै रहेको बताउनु भयो ।

एउटा प्रेस विज्ञप्ति प्रकाशन हुँदा होस वा समाचार प्रकाशन हुँदा सशस्त्र द्वन्द्वको समयमा राज्यपक्ष मात्रै हैन विद्रोही पक्षबाट पनि धेरै जनाको मानव अधिकारको रक्षा गर्न त्यो प्रयाप्त भएको उदाहरण समेत प्रस्तोता काशीले दिनु भएको थियो ।

इन्सेक बागमती प्रदेशका कार्यक्रम संयोजक गणेश भण्डारीले मानव अधिकार रक्षकलाई हुने गरेका धम्की र दवावका घटनामा संलग्न पक्षलाई कानुनको दायरामा ल्याउनु आजको आवश्यकता रहेको बताउनु भयो ।

उहाँले मानव अधिकार रक्षकको अधिकार संरक्षण र प्रवर्धनका लागि २०६८ सालमै राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले मानव अधिकार निर्दशिका जारी गरिसकेको र नेपाल सरकारको तर्फबाट २०७७ सालमा मानव अधिकार रक्षकसम्बन्धी गृह मन्त्रालयबाट ऐन बने पनि प्रभावकारी कार्यान्वयन नहुँदा जोखिम कायमै रहेको बताउनु भयो ।

उहाँले मानव अधिकार रक्षकका लागि तीन ओटै तहमा कानुन निर्माण गर्नु पर्ने बताउँदै राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग र इन्सेकको पहलमा मानव अधिकार ऐनको मस्यौदा कानुन बनाएर त्यसलाई छलफलमा ल्याइएको जानकारी समेत दिनु भयो ।

मानव अधिकार रक्षकले निर्धक्क भएर काम गर्ने वातावरण बनाउन सबै सरोकारवाला लाग्नुपर्नेमा उहाँले जोड

दिनुभयो ।

गैसस महासङ्घ मकवानपुर शाखाका अध्यक्ष डाक्टर कृष्ण धितालले दुरदराजमा काम गर्ने रक्षक र शहरमा कामगर्ने रक्षकको चेतना स्तर फरक भएकाले समुदायमा रहेर काम गर्ने रक्षकको क्षमता अभिवृद्धिमा इन्सेकले स्थानीय तहसँगको सहकार्यमा जोड दिनुपर्ने सुझाव दिनु भयो ।

सञ्चारिका समूह बागमती प्रदेश संयोजक सरिता दाहालले महिला मानव अधिकार रक्षकको पहिचान र सुरक्षाको सवाल महत्वपूर्ण रहेको बताउँदै पहुँचमा भएका व्यक्तिबाट मानव अधिकार रक्षक असुरक्षित हुने गरेको बताउनु भएको छ ।

गैसस महासङ्घ बागमती प्रदेशका उपाध्यक्ष कमलकुमार विश्वकर्माले मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटनामा यौनिक अल्पसङ्ख्यक, दलित, महिला र कमजोर सर्वसाधरण नै पीडित हुने भएकोले उनीहरूको अधिकार रक्षका लागि मानव अधिकार रक्षक संवेदनशील हुन आवश्यक रहेको बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा सिविनका झविन्द्र ज्ञवालीले स्थानीय तहका जनप्रतिनिधिलाई पनि मानव अधिकार रक्षकका लागि भएका कानुनी व्यवस्था र अधिकारका बारेमा प्रशिक्षण आवश्यक रहेको बताउनु भयो ।

हिमराइट्सकी कुमारी वाईवाले मानव अधिकार रक्षकहरूमा पनि महिला मानव अधिकार रक्षकलाई सुरक्षा चुनौती बढी हुने गरेको बताउनु भयो ।

कार्यक्रमका सहभागी किरण लामिछानेले राजनीतिक दलको पहुँचका आधारमा पीडकबाट सर्वसाधरण मात्र हैन रक्षकको अधिकार नै सँधै जाखिममा हुने गरेको बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा २०२२ जनवरीदेखी जुनसम्म ६ महिनाको अवधिमा ५५ जना मानव अधिकार रक्षक सम्बन्धी उल्लङ्घनका घटना भएको इन्सेकले कार्यक्रममा तथ्याङ्क प्रस्तुत गरेको छ ।

निर्वाचन प्रचारप्रसार गर्दा अरूको चरित्र हत्या नगर्न प्रमुख निर्वाचन आयुक्तको आग्रह

निर्वाचन आयोगका प्रमुख आयुक्त दिनेशकुमार थपलियाले अरुलाई गालीगलौज वा अरुको चरित्र हत्या नगरी आफ्ना राम्रा कुरा गरेर निर्वाचन प्रचारप्रसार गर्न दलका नेता र उम्मेदवारलाई पुनः आग्रह गर्नु भएको छ ।

मङ्सिर ४ गते हुने निर्वाचनका सन्दर्भमा टङ्कप्रसाद आचार्य स्मृति प्रतिष्ठान र अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) ले कात्तिक २० गते ललितपुरमा आयोजित नागरिक संवादमा उहाँले सो कुरा दोहोऱ्याउनु भएको हो ।

उहाँले भन्नु भयो-'मैले त भन्दै आएको छु । १५ मिनेट आफू गतिलो छु भन्न १३ मिनेट अरुलाई गाली गर्ने र चरित्र हत्या गर्ने साहित्य कहाँ पढेर आउनु भयो नेताज्यू ?'

उहाँले मिथ्या सूचना, दुष्प्रचार र द्वेषपूर्ण अभिव्यक्तिबाट बचेर मत माग्ने र मत दिने वातावरण सिर्जना गर्न पनि आग्रह गर्नु भयो ।

कार्यक्रममा पूर्व प्रमुख निर्वाचन आयुक्तद्वय भोजराज पोखरेल र सुर्यप्रसाद श्रेष्ठ, पूर्व निर्वाचन आयुक्त दोलखबहादुर गुरुङ, संविधानविद् नीलाम्बर आचार्यलगायतले निर्वाचनलाई स्वच्छ, निष्पक्ष, स्वतन्त्र र भयरहितरुपमा सम्पन्न गराउनु पर्ने विचार राख्नु भएको थियो ।

इन्सेकका संस्थापक अध्यक्ष एवम् टङ्कप्रसाद आचार्य स्मृति प्रतिष्ठानका अध्यक्ष सुशील प्याकुरेलले निर्वाचनलाई स्वतन्त्र, निष्पक्ष र भयरहित बनाउन नागरिक समाज, निर्वाचन आयोगलगायतका सरोकारवाला सबैले आआफ्नो क्षेत्रबाट भूमिका निर्वाह गर्नु पर्ने बताउनु भयो ।

गण्डकी प्रदेश

निर्वाचन पर्यवेक्षकका लागि अभिमुखीकरण कार्यक्रम सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) गण्डकी प्रदेश कार्यालय पोखराले, कास्की जिल्लाको निर्वाचन पर्यवेक्षकहरूका लागि कार्यक्रम कात्तिक ३० गते पोखरामा अभिमुखिकरण सम्पन्न गरेको छ ।

गण्डकी प्रदेश कार्यालय संयोजक शिव खकुरेलले निर्वाचनमा पर्यवेक्षको भूमिकाका बारेमा बताउँदै यदि कुनै पर्यवेक्षकले आचार संहिता विपरीत काम गरेमा पर्यवेक्षक मात्र नभई पर्यवेक्षण गराउने संस्था पनि कार्यवाहिमा पर्ने हुनाले सम्पूर्ण पर्यवेक्षकहरूलाई आचार संहितामा रहेर काम गर्न अनुरोध गर्नुभयो ।

पर्यवेक्षकको काम भनेको मतदान

प्रक्रियाको सुक्ष्म रूपमा हेर्ने र सुन्ने मात्र हो बोल्ने होइन तसर्थ निर्वाचन का क्रममा हुने विवादहरू मिलाउने काममा नलाग्न समेत अनुरोध गर्नु भयो ।

उहाँले इन्सेकले निर्वाचन अगाडि, निर्वाचनको दिनमा तथा निर्वाचनपछि तिन महिनासम्म अनुगमन गरिरहने बताउनु भयो । इन्सेकले निर्वाचनको दिनमा विभिन्न जिल्लामा भएका घटनाहरूको प्रारम्भिक रिपोर्ट निर्वाचनको दिनमानै पठाउने हुँदा यदि केही त्यस्ता घटना भए तत्काल खबर गर्न पनि अनुरोध गर्नुभयो ।

इन्सेक गण्डकी प्रदेश कार्यलयका कार्यक्रम अधिकृत सबनम शर्माले निर्वाचन आचार संहिता तथा पर्यवेक्षकहरूको दायित्व र पर्यवेक्षहरूले ध्यानदिनुपर्ने विषय बारेमा प्रस्तुतीकरण गर्नु भएको थियो । साथै निर्वाचन पर्यवेक्षण अवलोकन प्रतिवेदन फारमको बारेमा पनि उहाँले सहजिकरण गर्नु भएको थियो ।

कार्यक्रममा गण्डकी प्रदेश निर्वाचन कार्यालयका प्रमुख हुमनाथ पराजुलिले निर्वाचन सबैको साझा अभियान रहेको हुँदा यसलाई स्वच्छ र निष्पक्ष बनाउन पर्यवेक्षकको महत्वपूर्ण भमिका हुने बताउनुभयो । उहाँले निर्वाचनमा पर्यवेक्षकले तेस्रो नेत्रको काम गर्ने हुँदा विगतमा भएका कमिकमजोरीहरूलाई सुधार गर्दै आचार संहितामा रहेर काम गर्न अनुरोध गर्नुभयो ।

अन्तराष्ट्रिय पर्यवेक्षण संस्था एनफ्रेलका प्रतिनिधि ऐनाले पनि आफ्नो संस्थाले निर्वाचनको अवधिमा निर्वाचन स्वच्छ तथा शान्तिपूर्ण भए नभएको हेर्ने साथै निर्वाचन स्थलहरूको अनुगमन गर्ने निर्वाचन स्थलहरू अपाङ्गमैत्री भए नभएको तथा जेष्ठ नागरिक तथा असक्तहरूका लागि व्यवस्था भए नभएको हेर्ने बताउनु भयो । उहाँले निर्वाचनपछि रिपोर्टमा के कति निति नियमहरूमा सुधार गर्नुपर्ने त्यसको लागि निर्वाचन आयोगलाई सुझाव दिने बताउनुभयो ।

कार्यक्रममा इयोकका प्रतिनिधि गिरिधारी सुवेदीले निर्वाचनमा पर्यवेक्षकले निभाउनुपर्ने भुमिकाका बारेमा बताउनु भयो । निर्वाचनपूर्व, निर्वाचनको दिन तथा निर्वाचन पछिका अवधिमा ध्यान दिनुपर्ने तथा निर्वाचन पश्चात मतगणना स्थलमा ध्यान दिनुपर्ने विषयमा पर्यवेक्षण कार्यलाई प्रभावकारी बनाउनु पर्ने उहाँले बताउनु भयो ।

लुम्बिनी प्रदेश

स्वच्छ, निष्पक्ष र भयरहित निर्वाचनकालागि सरोकारवालाको भूमिका र प्रतिवद्धता विषयक अन्तरसंवाद कार्यक्रम सम्पन्न

इन्सेक लुम्बिनी प्रदेश कार्यालयको आयोजनामा कात्तिक १८ गते स्वच्छ निष्पक्ष र भयरहित निर्वाचनकालागि सरोकारवालाको भूमिका र प्रतिवद्धता विषयक अन्तर संवाद कार्यक्रम नेपालगञ्जमा सम्पन्न भएको छ ।

कार्यक्रममा बाँकेका प्रमुख जिल्ला अधिकारी सुर्यबहादुर खत्रीले राज्य सत्ता सञ्चालनका लागि निर्वाचन हुने भएकाले निर्वाचन स्वच्छ, निष्पक्ष र भयरहित हुनुपर्ने बताउँदै उम्मेदवारहरूले निर्वाचन आचार संहिता पूर्णरुपमा पालना गर्नुपर्ने बताउन भयो ।

भारतीय गाडी निर्वाचनका दौरानमा

प्रयोग भइरहेको भन्ने सहभागिहरूको गुनासोको उत्तर दिदै प्रजिअ खत्रीले सुरक्षा निकायलाई नियन्त्रणमा लिन निर्देशन दिएको बताउनु भयो ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालयका एसपी श्यामकृष्ण अधिकारीले निर्वाचनले नीति र सुशासन फेर्न मद्दत गर्ने बताउदै खुल्ला सिमानाबाट हुने सुरक्षा विपरितका गतिविधि नियन्त्रणका लागि सुरक्षाकर्मीहरू खटाइएको बताउनु भयो ।

नेपाली कांग्रेस जिल्ला सचिव शुधांसु कोइरालाले निर्वाचनको क्रममा निर्वाचन व्यवस्थापन मर्यादित बनाउन सबैको भूमिका रहेको बताउदै निर्वाचन विथोल्न खोज्ने तथा अराजक गतिविधिको निगरानी गरी सम्बन्धीत निकायले कारवाही गर्नु पर्ने बताउनु भयो ।

कोइरालाले निर्वाचन आचार संहिता विपरितका गातिविधि आफ्नो पार्टीबाट नहुने प्रतिबद्दतासमेत जनाउनु भयो ।

नेकपा एमालेकी केन्द्रिय सदस्य शान्ति ढकालले निर्वाचन आचारसंहिता उल्लङ्घन गर्नेलाई कारवाही हुनुपर्ने बताउनु भयो ।

नेकपा माओवादी केन्द्र जिल्ला सदस्य तारा रोकायाले एकले अर्कोलाई आरोप प्रत्यारोप गरे द्वन्द्वलाई निमत्याउने भएकाले आरोप प्रत्यारोप गर्न नहुने बताउनु भयो ।

रोकायाले शान्ति सुरक्षा र सुशासनकालागि आफ्नो कर्तव्य र अधिकार के हो भन्ने कुरालाई मनन गर्नुपर्ने बताउनु भयो ।

मानव अधिकार आयोग नेपालगञ्जकी अधिकृत द्वारीका अधिकारीले सबैले कर्तव्य र अधिकारमा प्रतिवद्ध भए निर्वाचनस् वच्छ, निष्पक्ष र भयरहित हुने धारणा राख्नु भयो ।

इन्सेक लुम्बिनी प्रदेश संयोजक भोला महतले स्वच्छ निष्पक्ष र भयरहित निर्वाचनकालागि सरोकारवालाको भूमिकाका विषयमा सहजीकरण गर्दै निर्वाचन आचार संहिताको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न जरुरी रहेको धारणा राख्नु भयो ।

मानव अधिकार तथा निर्वाचन पर्यवेक्षणसम्बन्धी दुई दिने अभिमुखिकरण कार्यक्रम सम्पन्न

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)को आयोजनामा मानव अधिकार तथा निर्वाचन पर्यवेक्षणसम्बन्धी दुई दिने अभिमुखिकरण कार्यक्रम कात्तिक १७ गते सम्पन्न भएको छ ।

कार्यक्रममा इन्सेक जिल्ला प्रतिनिधि तथा जिल्ला सहजकर्ताको लागि आधारभूत मानव अधिकार, घटना अभिलेख र प्रतिनिधि सभा तथा प्रदेश सभा निर्वाचन पर्यवेक्षण सम्बन्धी अभिमुखिकरण गरिएको छ ।

कार्यक्रममा इन्सेक अध्यक्ष डाक्टर इन्दिरा श्रेष्ठले वर्षौंदेखि इन्सेकले गर्दै आएको मानव अधिकार अभियानको लक्ष भनेकै पीडितलाई न्यायको पहुँच रहेको बताउनु भयो ।

श्रेष्ठले नेपाल मानव अधिकार वर्ष पुस्तकको महत्व र इन्सेक जिल्ला प्रतिनिधिको कामले पुऱ्याउने सहयोगबारे उल्लेख गर्दै मानव अधिकारको उल्लङ्घन र ज्यादतीका घटनामा पीडितलाई न्याय दिन इन्सेकको अग्रणि भूमिका रहेको बताउनु भयो ।

इन्सेकका कार्यकारी निर्देशक विजयराज गौतमले निर्वाचन पर्यवेक्षण कार्य महत्वपूर्ण र सम्वेदनशील भएको बताउँदै इमान्दारीकासाथ पर्यवेक्षण र अभिलेख राख्न निर्देशन दिनु भयो ।

निर्देशक गौतमले पर्यवेक्षण कार्यमा पर्यवेक्षकले सुक्ष्म तरिकाले अनुगमन गर्नुको साथै आचार संहिता उल्लङ्घनका घटनाहरू अभिलेख गर्न सुझाउनु भयो ।

मानव अधिकार शिक्षा कार्यक्रम प्रमुख मदन पौडेलले इन्सेकले गर्ने मानव अधिकार उल्लङ्घन तथा ज्यादतीका घटनाको स्थलगत अध्ययन प्रतिवेदनको महत्व र यसको दीर्घकालीन महत्वको बारे जानकारी गराउँदै इन्सेकले मानव अधिकार शिक्षा कार्यक्रमको माध्यमबाट सामाजिक

न्यायकालागि काम गर्दै आएको बताउनु भयो ।

इन्सेकका पूर्व महासचिव तथा प्रध्यापक डाक्टर कुन्दन अर्यालले निर्वाचन पर्यवेक्षण तथा मानव अधिकार अनुगमन र प्रतिवेदन लेखनमा सहजिकरण सहितको प्रस्तुतिकरण गर्नु भएको थियो । इन्सेक व्यवस्थापन प्रमुख सुवेच्छा खड्काले इन्सेकद्वारा सञ्चालित कार्यक्रमको बारेमा जानकारी गराउनु भयो । मानव अधिकार प्रलेख तथा पैरवी कार्यक्रमकी सम्झा श्रेष्ठले मानव अधिकारको ऐतिहासिक विकासक्रम तथा संयुक्त राष्ट्रसङ्घ र मानव अधिकार बारे सहजिकरण गर्नु भएको थियो ।

सञ्चारकर्मी र पर्यवेक्षकहरूले इमान्दारितापूर्वक निर्वाचन आचार संहिता पालना गर्नुपर्ने

इन्सेक लुम्बिनी प्रदेश कार्यालय, नेपालगञ्जको अयोजनामा असोज ३० गते आयोजित स्वच्छ, निष्पक्ष र भयरहीत निर्वाचानकालागि सञ्चारकर्मी र पर्यवेक्षकहरूको भूमिका विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रमका वक्ताहरूले सञ्चारकर्मी र पर्यवेक्षकहरूले इमान्दारितापूर्वक निर्वाचन आचार संहिता पालना गर्नुपर्नेमा एक कार्यक्रमका सहभागीहरूले जोड दिएका छन् । कार्यक्रममा कान्तिपुर टेलिभिजनका पत्रकार जे.पाण्डेले पत्रकार र पर्यवेक्षकहरूले आफूले इमान्दारितापूर्वक आचार संहिता पालना गरेर मात्र अरुलाई खबरदारी गर्न सुझाव दिनु भएको हो । इन्सेक लुम्बिनी प्रदेश संयोजक भोला महतले पत्रकार र पर्यवेक्षकहरूले राजनीतिक आस्थाभन्दा माथि उठेर आफू सच्चिएर मात्र अरूलाई सच्चाउन सकिने धारणा राख्नु भयो ।

उच्च अदालत बार एशोसिएशनका सचिव पदम पाण्डेले निर्वाचनमास्वास्थ्य संस्थाका कर्मचारीहरू निर्वाचन आयोगलाई अनुरोध गर्नु पर्ने बताउनु भयो ।

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग नेपालगञ्जकी द्वारिका अधिकारीले निर्वाचन शिक्षा पनि जरुरी रहेको बताउदै आचार संहिता पालना गर्न र गराउन सबैको सहयोग हुनुपर्ने बताउनु भयो ।

बरिष्ठ अधिवक्ता सुनिल श्रेष्ठले आचार संहितालाई प्रभावकारी गर्न गराउन हामी सबैको भूमिका रहेको बताउदै आयोगलाई जिम्मेवारउी बनाउन झकझक्याउनु पर्ने बताउनु भयो ।

बरिष्ठ पत्रकार एवं लेखक नरेन्द्रजंग पिटरले राजनीतिक दलका उम्मेदवारहरूमा नीति र सिद्धान्त बिपरित महङ्गो निर्वाचन, भ्रमित सुचना, कर्तव्य र दायित्व बोध नहुनु प्रति असन्तुष्टि व्यक्त गर्दै भनो "नो भोट" अधिककार राख्नु पर्ने बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा पत्रकार र अधिकारकर्मीहरूले विगतका निर्वाचनमा आफूले गरेका कामको समीक्षा गर्दै निर्वाचनलाई स्वच्छ, निष्पक्ष र भयरहीत बनाउन भूमिका निर्वाह गर्ने प्रतिबद्धता जनाएका थिए ।

मानव अधिकार समूहद्वारा खाद्यान्न सहयोग

इन्सेकद्वारा गठित बैजनाथ गाउँपालिका स्तरीय मानव अधिकार समूहले अति विपन्न अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई असोज १० गते खाद्यान्न सहयोग गरेको छ । इन्सेकको पहलमा बैजनाथ गाउँपालिका- ४का अपाङ्गता भएका मृगौला पीडित ३७ वर्षीय कलमबहादुर बस्नेतलाई खाद्यान्न सहयोग गरेको समूहकी सदस्य रुकमाया बस्नेतले बताउनु भयो ।

शारीरिकरुपमा असक्त रहेका बस्नेतको आर्थिक अवस्था कमजोर रहेकाले छाक टार्न समस्या परेको जानकारी मानव अधिकार समूहले पाए पछि इन्सेक जिल्ला सहजकर्ता र मानव अधिकार समूहका पदाधिकारीहरूले भदौ ३१ गते बस्नेतको घरमा पुगेर जानकारी लिएका थिए ।

आर्थिक अवस्था दयनिय रहेको, साँझ बिहान छाक टार्न गाह्रो भएको, हप्तामा दुई पटक डाइलोसिस गर्ने गरेको, आफू बस्ने घर चुहिएर बस्न नमिल्ने भएका कारण भाडामा बस्ने गरेको अनुगमनमा पाइएको थियो ।

बस्नेतको अवस्थाका बारेमा जानकारी पाएपछि समूहका सदस्यहरूले रकम सङ्कलन गरी २ हजार रुपियाँ बराबरको खाद्यान्न सहयोग गरेको र घर निर्माणका लागि वडा र गाउँपालिकामा निवेदन दिएको समूहकी सह संयोजक तुलसी ज्ञवालीले बताउनु भयो ।

बैदेशिक रोजगारीमा भारतमा रहेका बेला लडेर अपाङ्गता भएका बस्नेतका पत्नी र दुई छोरा छोरी रहेका छन् ।

इन्सेकको टोलीद्वारा सुर्खेत जिल्लाको निर्वाचनपूर्वको अवस्थाबारे संचारकर्मीहरूसँग छलफल

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र इन्सेकले ०७९ कात्तिक २८ गते निर्वाचनपूर्वको अवस्थाका बारेमा सुर्खेतका संचारकर्मीहरूसँग भेटघाट छलफल गरेको छ । इन्सेक कर्णाली प्रदेश कार्यालय सुर्खेतको आयोजनामा भएको कार्यक्रममा इन्सेकका पूर्व महासचिव कुन्दन अर्याल, इन्सेक कर्णाली प्रदेश प्रमुख नारायण सुवेदी, कार्यक्रम संयोजक किरण पौडेल, नेपाल पत्रकार महासंघ का अध्यक्ष ललित बसेल लगायत जिल्लामा रहेका सञ्चारकर्मीको सहभागिता थियो ।

कार्यक्रममा जिल्लामा भएका निर्वाचनसँग सम्बन्धित पूर्व गतिविधिहरू, कार्यक्रम, निर्वाचन आचारसंहिताको पालना र राजनीतिक दलका क्रियाकलाप आदि विषयमा साथै जिल्लाको अवस्था बारेमा छलफल भएको थियो ।

कार्यक्रममा बोल्दै इन्सेकका पूर्व महासचिव कुन्दन अर्यालले निर्वाचनलाई निष्पक्ष र भयरहित बनाउनका लागी पत्रकार र अधिकारकर्मिहरूले खेल्नुपर्ने भूमिकाबारे जानकारी गराउनु भएको थियो । नागरिकलाई स्वतन्त्ररुपमा मताधिकारको प्रयोग गर्ने वातावरणको लागी अधिकारकर्मि र पत्रकारहरूले जहिले पनि सम्वन्धित पक्षहरूलाई घच्घच्याइरहनुपर्नेमा उहाँले जोड दिन भएको थियो ।

यस्तै इन्सेकका कर्णाली प्रदेश प्रमुख नारायण सुवेदीले कार्यक्रमबारे प्रकाशपार्दै निर्वाचनलाई निष्पक्ष बनाउनका लागी इन्सेकले खेलेको भूमिकाबारे जानकारी गराउनु भएको थियो र अझै संचारकर्मीहरूवाट थप सल्लाह तथा सुझावहरू आवश्यकहरेको बताउनु भयो ।

पाँचौ मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजना समन्वय संयन्त्र गठन गर्न प्रतिवद्ध : प्रमुख सुनार

जिल्ला समन्वय समिति सुर्खेतका प्रमुख गंगाराम सुनारले पाँचौ मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजना जिल्ला तथा पालिका स्तरीय संयन्त्र गठन गर्न प्रतिवद्ध रहेको बताउनुभएको छ ।

इन्सेक कर्णाली प्रदेश कार्यालयद्वारा कात्तिक ३ गते वीरेन्द्रनगरमा आयोजित मानव अधिकार सम्बन्धि पाचौं राष्ट्रिय कार्ययोजना र कार्यान्वयनको अवस्था विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रममा जिल्ला समन्वय समिति प्रमुख सुनारले निर्वाचनपछि जिल्ला स्तरीय समिति गठन गर्ने बताउनुभएको हो ।

समिति बनाउनु पर्नेमा आफूलाई यस अघि जानकारी नभएको बताउँदै समन्वय प्रमुख सुनारले पाँचौ मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यान्वयन संयन्त्र गठनमा आफु तयार रहेको जानकारी दिनुभएको हो । मानव अधिकार हनन हुनेमा महिला त्यसमा पनि दलित महिला, बालबालिका तथा अपाङ्गता भएका व्यक्ति बढी पीडित हुने गरेको समन्वय प्रमुखले बताउनु भयो ।

कर्णाली प्रदेशमा जिल्ला तथा स्थानीय तहमा एकै चरणमा निर्वाचनपछि संयन्त्र गठन गर्न सरोकारवाला निकाय सक्रिय हुन आवश्यक रहेको प्रमुख सुनारले औल्याउनुभएको छ ।

कार्यक्रममा मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषदको कार्यालय कर्णाली प्रदेशका प्रमुख सचिव डा. गोपिकृष्ण खनालले संविधानमा समेटिएका मौलिक हक र मानव अधिकारका विषयमा वडा अध्यक्ष तथा सदस्यलाई जानकारी गराउन आवश्यक रहेको सुझाव दिनु भयो । मानव अधिकारका विषयमा विद्यालयमा शिक्षकमार्फत विद्यार्थीलाई जानकारी गराउन सके प्रभावकारी हुनेमा जोड दिनुभयो । समिति गठन गरेर प्रदेश तथा जिल्ला तहको समिति सक्रिय बनाउनुपर्नेमा प्रमुख सचिव खनालले जोड दिनुभएको छ ।

वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाका नगरप्रमुख मोहनमाया ढकालले पाँचौ मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजना पालिका स्तरीय संयन्त्र छिट्टै गठन गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्नु भयो ।

आन्तरिक मामिला तथा कानुन मन्त्रालयका सचिव दिनेश सागर भुसालले कर्णाली प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहले बजेट बनाउँदा यस्ता विषयबस्तुलाई कार्यक्रममार्फत अगाडी ल्याउनुपर्नेमा जोड दिनुभयो । सरकारले नीति नियम बनाउँदा संविधान हेरेर मौलिक अधिकारका आधारमा नीति तथा कार्यक्रम बनाउनु पर्नेमा सचिव भुषालले सुझाव दिनु भएको छ । नीति

कार्यक्रम बनाउँदा मानव अधिकारमुखी छ की छैन् ? ध्यान दिन आवश्यक रहेको उहाँले बताउनुभयो ।

मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद कार्यालयका कानुन सचिव शंकर बहादुर केसीले जिल्ला तथा स्थानीय तहमा समिति गठनका लागि ०७९ असोज १२ गते पत्र पठाइएको बताउनुभयो । स्थानीय स्तरमा बजेट बनाउँदा नीति तथा कार्यक्रम बनाउन सक्यो भने मानव अधिकार कार्ययोजना कार्यन्वयनमा जादा प्रभावकारी हुने सचिव केसीले बताउनभएको छ । प्रदेश तहमा मानव अधिकार कार्यान्वयवका लागि प्रदेश समन्वय समिति बनेपनि नियमिति बैठक बस्न नसकेको बताउनु भयो ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी खगेन्द्रप्रसाद रिजालले समिति गठनका लागि इन्सेक र मानव अधिकार आयोगले सहजीकरण गर्न सुझाव दिनु भएको छ ।

इन्सेकका कर्णाली प्रदेश संयोजक नारायण सुवेदीले मानव अधिकार संस्कृतिको विकास गर्ने उदेश्यका साथ मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्यायोजना आएको बताउनु भयो । मानव अधिकारको सम्मान, संरक्षण र सम्वर्द्धनको माध्यमबाट समावेशी, मर्यादित र समतामुलक समाजको विकास गरि समृद्ध नेपाल सुखी नेपालीको राष्ट्रिय आकाक्षा साकार पार्ने मानव अधिकार पाँचौ राष्ट्रिय कार्यायोजनाको सोच भएकाले प्रदेश, जिल्ला तथा स्थानीय तहका संयन्त्र तत्काल बनाउन संयोजक सुवेदीले सुझाव दिनु भयो ।

सुदूरपश्चिम प्रदेश

इन्सेक प्रदेश कार्यालयद्वारा निर्वाचन पूर्वको अवस्था अनुगमन

आगामी मङ्सिर ४ गते हुने प्रतिनिधि सभा र प्रदेशसभा निर्वाचन पूर्वको अवस्था, निर्वाचन आचारसंहिताको कार्यान्वयन तथा परीपालना, मतदाता शिक्षा, सुरक्षा व्यवस्थापन र मानव अधिकारको स्थितिका सम्बन्धमा इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालय, धनगढीका संयोजक खडकराज जोशो नेत्तृत्वको टोलीले कात्तिक २३ गतेदेखि सुदूरपश्चिम प्रदेशका विभिन्न जिल्लाहरूमा अनुगमन गरेको छ । अनुगमनका क्रममा जिल्लास्थित

राजनीतिक दल, मुख्य निर्वाचन अधिकृत, प्रमुख जिल्ला अधिकारी, सुरक्षा निकायका प्रमुख, नागरिक समाजका अगुवा, पत्रकार र प्रर्यवेक्षकहरूसँग भेटघट गरी निर्वाचनको तयारीका सम्बन्धमा छलफल गरेको थियो ।

इन्सेक अछाम प्रतिनिधि शिवराज ढुङ्गानाका अनुसार इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश संयोजक खडकराज जोशी नेत्तृत्वको टोलीले निर्वाचन पूर्वको अवस्था, निर्वाचन आचारसंहिताको कार्यान्वयन तथा परीपालना, मतदाता शिक्षा, सुरक्षा व्यवस्थापन र मानव अधिकारको स्थितिसम्बन्धमा कात्तिक २६ गते जिल्लास्थित सरोकारवाला पक्षहरूसँग भेटघाट गरी सूचनाहरू संकलन गरेको छ ।

अनुगमन टोलीले प्रमुख जिल्ला अधिकारी रामदत्त पाण्डेसँग प्रशासन कार्यालयमा भेट गरेर निर्वाचनमा सुरक्षाको प्रबन्ध, कर्मचारी परिचालन र आचारसंहिता पालनाको अवस्थाका बारेमा सूचना संकलन गरेको छ ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी पाण्डेले निर्वाचन सुरक्षा योजना बनाएर काम भइरहेको, मतदान अधिकृत तथा कर्मचारीलाई तालिम दिन थालिएको, निर्वाचन आचारसंहिताको पालन नभएको अवस्थामा सचेत पार्ने कार्य भइरहेको अनुगमन टोलीसँग छलफलका क्रममा बताउनु भयो । अनुगमन टोलीले जिल्ला प्रहरी कार्यालयका डिएसी नारायण डाँगीसँग भेटघाट गरी निर्वाचनमा सुरक्षाकर्मी परिचालन, मतदाता, उम्मेदवार र कर्मचारीहरूको सुरक्षा अवस्थाको बारेमा जानकारी लिएको छ ।

जिल्ला प्रहरी कार्यालयका डीएसपी डाँगीले नेपाल प्रहरी, म्यादी प्रहरीलाई प्रमुख सुरक्षा कायम गर्ने जिम्मेवारीका साथ खटाइएको र शसस्त्र प्रहरी र नेपाली

सेनालाई दोस्रो र तेस्रो सुरक्षा घेरामा राखेर निर्वाचनको सुरक्षा व्यवस्था मिलाइएको बताउनु भयो ।

इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालयका संयोजक जोशीले निर्वाचनमा स्थानीयको बुझाइ तथा अपेक्षा, आचारसंहिता पालनाको अवस्था र निर्वाचनमा नागरिक समाजको भूमिकाका बारेमा पत्रकार र नागरिक समाजका अगुवासँग पनि छलफल गरेको बताउनु भयो ।आचारसंहिता पालना तुलनात्मक रुपमा राम्रो भएपनि राजनीतिक दलबाट पूर्ण रुपमा पालना हुन नसकेपछि आचारसंहिता पालनामा खबरदारी गरिरहेको नागरिक समाज, अछामका अध्यक्ष शंकरबहादुर रावले अनुगमन टोलीलाई जानकारी गराउनु भएको थियो ।

इन्सेक प्रदेश संयोजक जोशीले इन्सेकबाट खटिएका पर्यवेक्षकहरूको बैठक आयोजना गरी पर्यवेक्षकको काम, कर्तव्य, अधिकार र जिम्मेवारीका बारेमा पनि जानकारी गराउनु भएको छ ।

इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश संयोजक जोशी नेत्तृत्वको टोलीले यसअधि बैतडी, डडेल्धुरा र डोटीमा निर्वाचन पूर्वको अवस्थाका बारेमा अनुगमन गरेको थियो ।

इन्सेक डोटी प्रतिनिधि गणेश जोशीका अनुसार अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र, इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालय, धनगढीले आसन्न मङ्सिर ४ गते हुने प्रतिनिधि तथा प्रदेश सभा निर्वाचनलाई लक्षित गर्दै निर्वाचन अनुगमन तथा निर्वाचन आचारसंहिताका सम्बन्धमा प्रशिक्षण कार्यक्रम कात्तिक २६ गते सिलगडीमा सम्पन्न गरेको छ ।

इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश संयोजक खडकराज जोशीले निर्वाचन आयोगले जारी गरेको निर्वाचन आचारसंहितालाई पूर्ण रुपमा सबैले पालना गर्नु पर्ने बताउनु भयो । निर्वाचनलाई स्वच्छ, निश्पक्ष र भयरहित वातावरणमा सम्पन्न गर्न पत्रकार, मानव अधिकारकर्मी र निर्वाचन प्रर्यवेक्षकको ठुलो भूमिका हुने भएकोले कसैको डर, धम्की प्रलोभनमा नपरी निष्पक्ष रुपमा निर्वाचनको पर्यवेक्षण गर्न र सूचना सम्पेषण गर्न प्रदेश संयोजक जोशीले आग्रह गर्नु भयो ।

पत्रकार महासघ, डोटीका अध्यक्ष मोहन शाही, प्रेस संगठन, डोटीका अध्यक्ष नबराज जोशी र बिम्व साप्ताहिकका सम्पादक रामहरि ओझाले निर्वाचनलाई स्वाच्छ, निश्पक्ष र भयरहित वातावरणमा सम्पन्न गर्न राजनीतिक दल लगायत पत्रकार, अधिकारकर्मीहरूले निर्वाचन आचारसंहिताको पूर्ण रुपमा पालना गर्न आवश्यक भएको बताउनु भयो ।

इन्सेक बैतडी प्रतिनिधि नरी बडुका अनुसार अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक) सुदूरपश्चिम प्रदेशका संयोजक खडकराज जोशी नेतृत्वको टोलीले जिल्लामा निर्वाचन आचारसंहिता परिपालनाको अवस्था अनुगमन गरेको छ। अनुगमन टोलीले कार्तिक २३ गते जिल्लामा आचारसंहिताको अनुगमन गरेको अनुगमन टोलीका सदस्य राजकुमार चौधरीले बताउनु भयो । अनुगमनका क्रममा इन्सेक प्रदेश संयोजक जोशी नेतृत्वको टोलीले मुख्य निर्वाचन अधिकृत जयानन्द पनेरु, सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी खगेन्द्र भारती, जिल्लास्थित पर्यवेक्षक तथा पत्रकारहरूसँग अन्तरक्रिया समेत गरेको थियो । मङ्सिर ४ गते हुन गइरहेको प्रतिनिधि तथा प्रदेशसभा निर्वाचन २०७९, को लागि मुख्य निर्वाचन अधिकृतको कार्यालयले गरेको तयारी र जिल्लाको शान्ती सुरक्षाको अवस्थाका बारेमा समेत अनुगमन टोलीले छलफल गरेको छ ।इन्सेक प्रदेश संयोजक जोशीले इन्सेक मार्फत पर्यवेक्षण गरिरहेका जिल्लाका ११ जना पर्यवेक्षकहरूलाई निर्वाचन आचारसंहिताका बारेमा जानकारी गराउनुको साथै आचारसंहिताको पूर्ण पालनाका लागि पर्यवक्षेकहरूलाई निर्देशन समेत दिनु भएको छ ।

स्वच्छ, निष्पक्ष तथा भयरहित निर्वाचनका लागि सरोकारवालाको भूमिका विषयक अन्तरसम्वाद कार्यक्रम सम्पन्न

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, प्रदेश निर्वाचन कार्यालय र इन्सेकको संयुक्त आयोजनामा स्वच्छ, निष्पक्ष तथा भयरहित निर्वाचनका लागि सरोकारवालाको भूमिका र प्रतिवद्धता अन्तरसम्वाद कार्यक्रम कात्तिक १५ गते धनगढीमा सम्पन्न भएको छ ।

मुख्य निर्वाचन अधिकृत ओमप्रकाश अर्यालले आगामी मङ्सिर ४ गते हुने निर्वाचन शान्तिपूर्ण सम्पन्न गर्नका लागि पत्रकार, राजनीतिक दल, पर्यवेक्षण गर्ने संघसंस्थालगायत सरोकारवाला निकायहरूले निष्पक्ष रुपमा आचार संहिताको पालना गरी जिम्मेवारी वहन गर्नुपर्ने आवश्यक रहेको बताउनु भयो । प्रमुख जिल्ला अधिकारी किरण थापाले निर्वाचन आचार संहिता उल्लङ्घन गरेको उजुरी आएको अवस्थामा कानुन बमोजिम कारवाही प्रक्रिया अगाडी बढाउने र प्रहरी प्रशासन तथा निर्वाचन आयोग मिलेर निर्वाचन आचार संहिताको कार्यान्वयन गराई शान्तिपूर्ण तथा भयरहित वातावरणमा निर्वाचन सम्पन्न गराउने प्रतिवद्धता जाहेर गर्नु भयो ।

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालयका प्रमुख हरीप्रसाद ज्ञवालीले निर्वाचन हुनु पुर्व, निर्वाचनको समय र निर्वाचन सम्पन्न भइसकेपछि पनि राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले निष्पक्ष र स्वतन्त्र रुपमा अनुगमन गर्ने बताउनु भयो ।

प्रदेश निर्वाचन कार्यालयका प्रमुख प्रेमराज भट्टले मतदाता शिक्षा प्रभावकारी बनाउन राजनीतिक दलको ठुलो भुमिका हुनु पर्ने र मत बदरको न्युनिकरणकका लागि पत्रकार, राजनीतिक दल, प्रर्यवेक्षण गर्ने संघसंस्थाहरूको सहकार्यमा नमुना मतदानको आवश्यकता रहेको बताउनु भयो ।

नेकपा एमालेका नेता रणबहादुर चन्दले निर्वाचन आचार संहिता उल्लङ्घन भए नभएको राज्यको निकायले अनुगमन गरी राजनीतिक दललाई सचेत गर्नु पर्ने र मिडियाकर्मीहरूले समान रुपमा सबै उम्मेदवारहरूलाई प्राथमिकतामा राखेर समाचार सम्प्रेषण गर्नु पर्ने बताउनु भयो ।

लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टीका जिल्ला अध्यक्ष माधव थारुले उम्मेदवारका विरुद्ध उजुरी दिने व्यक्तिहरूको नाम सार्वजनिक गर्दा द्वन्द्व उत्पन्न हुने भएकोले निर्वाचन कार्यालयले गोपनियतामा ध्यान दिन अवाश्यक रहेको बताउनु भयो ।

कार्यक्रममा इन्सेक सुदूरपश्चिम प्रदेश कार्यालय, धनगढीका संयोजक खडकराज जोशीले विगतका निर्वाचनमा देखिएका समस्या तथा चुनौती र आगामी मङ्सिर ४ गते हुन गइरहेको निर्वाचनलाई स्वच्छ, निश्पक्ष र भयरहित बनाउन सम्बन्धीत निकायहरूलाई सुझाव सहित प्रस्तुती गर्नु भएको थियो ।

जि.प्र.का.का.द.नं. ६/०४८/०४९
स.क.प.आ.नं. ११४४९, पान नं. ३००९३१९७६

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)

दण्डहीनताको विरोध गरौं, मानव गरिमाको रक्षा गरौं !

२०७९ मंसिर १० गते

मानव अधिकारको अनुगमनको अधिकार संरक्षण गर ।

गत मङ्सिर ४ गते सम्पन्न निर्वाचनका क्रममा स्याङ्जा जिल्लाको क्षेत्र नं २ चापाकोट नगरपालिकाका वडा नम्बर ३, ४ र ५ का चार वटा बुथ कब्जा भएको भन्दै नेकपा एमाले, राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी, राप्रपालगायतका अन्य दल तथा स्वतन्त्र उम्मेदवारले पुनः मतदानको माग गरेको र हालसम्म पनि मतगणना शुरु हुन नसकेको घटनाको अध्ययन गर्न मंसिर ९ गते स्याङ्जा गएको इन्सेकको टोलीमाथि नाम नखुलेका केही व्यक्तिले गरेको अभद्र व्यवहारप्रति इन्सेक खेद प्रकट गर्दछ ।

अवस्था अनुगमनका लागि इन्सेकको टोली चापाकोट नगरपालिका-५ स्थित जनसक्रिय आधारभूत विद्यालय, चिठीपोखरी मतदान केन्द्रमा पुगेको थियो । सो क्रममा टोलीले स्थानीय बासिन्दासँग मतदानका दिनको घटनाबारे छलफल गरेको थियो । छलफल सकाएर सदरमुकाम फर्कने क्रममा अपरिचित व्यक्तिहरूको एक समूहले इन्सेकको टोलीलाई उहाँहरू सवार गाडीबाट ओर्लन लगाइ व्यक्ति तथा गाडीको फोटो खिच्ने, अनावश्यक सोधपुछ गर्ने, पछि फोन गरी गालीगलौज तथा धम्की दिएको थियो । अनुगमन टोलीले भ्रमणको उद्देश्य तथा संस्थाको परिचय त्यो समूहलाई दिएको भए पनि उनीहरूले तत्कालै फर्कन र भविष्यमा जे पनि हुनसक्ने भन्दै धम्क्याएको थियो ।

नेपालका मानव अधिकार रक्षकले सशस्त्र द्वन्द्वको कठिन परिस्थितिमा पनि निर्बाध रूपमा मानव अधिकार अनुगमन गरेको यहाँ स्मरण गर्नु वाञ्छनीय हुन्छ । नेपालको संविधान तथा कानुन र नेपाल पक्षराष्ट्र भएका अनेकौं सन्धि सम्झौताले मानव अधिकार रक्षकले बिनारोकतोक मानव अधिकार अवस्थाको अनुगमन गर्न पाउने अधिकार सुनिश्चित गरेको छ ।

निर्वाचन आयोगले निर्वाचन पर्यवेक्षण गर्न अनुमति दिएका संस्थाका प्रतितिधिउपर भएको यस्तो घटना पक्कै पनि सुखद् होइन । अनुगमनमा अवरोध गरिनुले विपक्षी राजनीतिक दलले लगाएको बुथ कब्जाको आरोपलाई पुष्टि गर्न मद्दत गर्छ । हामी यस घटनामा संलग्नलाई कारबाहीको दायरामा ल्याउन तथा निर्बाध अनुगमनको वातावरण तयार गर्न निर्वाचन आयोग तथा नेपाल सरकारसँग आग्रह गर्दछौं ।

डा. इन्दिरा श्रेष्ठ
अध्यक्ष

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)
नागार्जुन नपा-१०, स्यूचाटार, पत्रमञ्जुषा: २७२६, काठमाडौं, फोन: ५२१८७७०, फ्याक्स: ५२१८२५१
इमेल: insec@insec.org.np, वेबसाइट: www.insec.org.np, www.inseconline.org

जि.प्र.का.का.द.नं. ६/०४८/०४९
स.क.प.आ.नं. ११४४९, पान नं. ३००९३१९७६

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)

इन्सेक बुलेटिन

दण्डहीनताको विरोध गरौं, मानव गरिमाको रक्षा गरौं !

२०७९ मंसिर ३ गते

संविधान प्रदत्त सार्वभौम अधिकारको प्रयोग गरौं

भोलि मंसिर ४ गते प्रतिनिधि सभा तथा प्रदेश सभाको निर्वाचन हुँदैछ । नेपालको संविधानमा नेपालको सार्वभौमसत्ता एवं राजकीय सत्ता नेपाली जनतामा निहित हुने व्यवस्था रहेको छ । आवधिक निर्वाचन आफैँमा त्यो अवसर हो, जसमार्फत् नागरिकले राज्य सञ्चालनलाई निर्देशित गर्छन् । आफ्ना लागि नीति बनाउने र त्यसको कार्यान्वयनमार्फत् आफ्नो जीवनस्तर सुधार्न पहल गर्ने प्रतिनिधि चुनेर पठाउँछन् ।

संविधान जारी भएपछिको यो दोस्रो निर्वाचन हो । आवधिक निर्वाचनले लोकतन्त्रलाई संस्थागत गर्न मद्दत पुऱ्याउँछ । जनताको अभिमत अनुसार शासन व्यवस्थाको सञ्चालन हुने भएकाले लोकतन्त्रलाई सबैभन्दा सुन्दर शासन व्यवस्था भनिन्छ ।

निर्वाचनका लागि आवश्यक प्रशासनिक, कानुनी र सुरक्षा प्रबन्ध पूरा भएको निर्वाचन आयोगले जनाएको छ । हामीले गर्ने मतदानबाट छानिने प्रतिनिधिले देशको नीति निर्माण गर्ने भएकाले सही प्रतिनिधि छान्नु आम मतदाताको कर्तव्य हो । यसर्थ स्वतन्त्र, निष्पक्ष र धाँधलीरहित निर्वाचन सम्पन्न गराउनु निर्वाचन आयोगको दायित्व हो भने आफूलाई मन परेको उम्मेदवार छान्न पाउनु जनताको नैसर्गिक अधिकार हो । त्रास,धम्की,प्रलोभनमा नपरी मतदानमा सहभागी हुन हामी अपिल गर्दछौँ ।

डा. इन्दिरा श्रेष्ठ
अध्यक्ष

अनौपचारिक क्षेत्र सेवा केन्द्र (इन्सेक)
नागार्जुन नपा-१०, स्यूचाटार, पत्रमञ्जुषा: २७२६, काठमाडौँ, फोन: ५२१८७७०, फ्याक्स: ५२१८२५१
इमेल: insec@insec.org.np, वेबसाइट: www.insec.org.np, www.inseconline.org